

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvaregeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för beredskap och
krishantering
Joel Ahlfors

Datum

2024-05-16

Vårt ärendenummer

00818-2024

Ert ärendenummer

LI2024/00248

SOU 2024:8 Livsmedelsberedskap för en ny tid

Folkhälsomyndigheten tillstyrker, med nedan lämnade kommentarer, betänkandet förslag.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

Sammanfattning

Att Folkhälsomyndigheten vill understryka vikten av att livsmedelsberedskap omfattar fredstida krissituationer såväl som höjd beredskap och krig, enligt det nu angivna förslaget. För att uppnå det angivna målet – ”att hela befolkningen över tid har tillgång till nödvändiga livsmedel vid en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen” – krävs förberedande insatser inom många områden, även inom sådana som inte omfattas av utredningen, till exempel folkhälsa och jämställdhet.

Hur bra befolkningen och samhället i stort klarar av kriser eller höjd beredskap och krig är beroende av hur väl uppbyggnaden av beredskap och ansvarstagande hos olika aktörer fungerar, men det beror också på befolkningens initiala hälsa och välbefinnande i krisen. En god folkhälsa där hälsoskillnaderna mellan grupper är små är en mycket viktig faktor för att belastningen på olika samhällsfunktioner, bland andra livsmedelsförsörjning, inte ska bli allt för stor under ansträngda förhållanden. Folkhälsomyndigheten vill i detta sammanhang anföra att arbetet för att nå det folkhälsopolitiska målet ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”, även är en viktig förutsättning för att samhället ska klara av en kris eller höjd beredskap och krig.

Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket återrapporterade i början av februari 2024 ett regeringsuppdrag i rapporten *En hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion*. I rapporten föreslås delmål avseende de förändringar som behövs i livsmedelskonsumtionen på befolkningsnivå för en bättre och mer jämlik hälsa, minskad negativ påverkan på klimat, biologisk mångfald och ekosystem

samt ökad positiv påverkan på biologisk mångfald och ekosystem. Delmålen rör dels en ökad konsumtion av livsmedel som är lagringsbara utan kyla, har lång hållbarhet, är energieffektiva och näringsstäta, kräver få insatsvaror att tillverka och kan tillagas med lite eller inget vatten, dels minskad konsumtion av relativt resurskrävande livsmedel, vilket är positivt för den svenska beredskapen under kris och höjd beredskap. Det kan till exempel vara enklare att upprätthålla en leveranskedja av närproducerade torkade baljväxter, som kan lagras och transporteras utan kyla, än att upprätthålla leveranskedjan för färskt kött. Därmed, i det fortsatta arbetet med att bygga upp livsmedelsberedskapen, kan det vara värdefullt att göra en mer djupgående analys av de föreslagna delmålen påverkan på livsmedelsberedskapen.

1.1 Förslag till lag om livsmedelsberedskap

I förslaget om lag om livsmedelsberedskap beskrivs nödvändiga livsmedel som "livsmedel som tillgodoser befolkningens behov av energi." Folkhälsomyndigheten menar att det är avgörande att det särskilt behöver utredas och tydliggöras vad dels behovet av energi och dels näringsämnen är, på kort och lång sikt. Resultatet av en sådan utredning kan komma att påverka formuleringen rörande nödvändiga livsmedel i lagen om livsmedelsberedskap och i förlängningen av vilken effekt användande av sådana livsmedel kan få på folkhälsan.

13.1 Den enskildes förmåga bör stärkas

Utredningen framför att enskilda bör ha livsmedel motsvarande minst en veckas förbrukning och att befolkningens kunskap om vad en lägre servicenivå från samhället kan innebära avseende livsmedel bör öka. Förutsättningar för olika grupper att skapa ett beredskapslager varierar betydligt. De senaste åren med hög inflation har visat på sårbarheten hos vissa grupper när det gäller inköp av livsmedel. Även förutsättningar att ta del av samhällsinformation varierar mellan grupper. Utredningen föreslår att regeringen bör överväga att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Livsmedelsverket i uppdrag att föreslå insatser i syfte att förbereda befolkningen på situationer med livsmedelsbrist.

Folkhälsomyndigheten anser att ett sådant uppdrag behöver genomföras i samråd med andra myndigheter som, till exempel, kan tillhandahålla kunskap om olika gruppers situation och förutsättningar.

13.2 Kontinuitet i måltidsverksamheter bör säkerställas

Utredningen bedömer att staten, regioner och kommuner bör bedriva ett systematiskt arbete i syfte att upprätthålla måltidsverksamheter även under allvarliga störningar i livsmedelsförsörjningen. Folkhälsomyndigheten anser att det i detta sammanhang är viktigt att tydliggöra vilket ansvar privata utförare av välfärdstjänster har.

14.2 Ett nationellt livsmedelsberedskapsråd ska inrättas

Utredningen föreslår att ett nationellt rådgivande livsmedelsberedskapsråd ska inrättas för att bistå Livsmedelsverket med information i syfte att förebygga och hantera allvarliga störningar i livsmedelsförsörjningen. Folkhälsomyndigheten anser att det är väsentligt att det finns erforderlig vetenskaplig kompetens även inom folkhälsoområdet i det utsedda rådet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har tillförordnade avdelningschefen Agneta Falk Filipsson, avdelningschefen Josefin P Jonsson och enhetschefen Anette Richardson deltagit. Utredaren Joel Ahlfors har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Joel Ahlfors